

Türkiye’de siyasal İslam Ortadoğu’da siyasal İslam...

Mısır’daki askeri darbeye Müslüman Kardeşler’in barışçıl direniş dışında bir tepki verip vermeyeceğini henüz bilmiyoruz.

Ama bu darbenin etkilerinin sadece Mısır’la sınırlı kalmayacağını, daha darbenin oluş biçimiyle birlikte bütün İslam dünyasında farklı pozisyon almaları neden olduğunu açıkça görebiliyoruz.

Biz bu mahallede yaşayanlar çok farkında değiliz belki ama Türkiye’de bir süreden beri hararetli bir **‘Siyasal İslam öldü mü’** tartışması devam ediyor; zaman zaman hararetlenerek...

Bu tartışma laiklerle İslamcılar arasında yaşanmıyor; hepsi de İslami gelenekten gelenler aralarında tartışıyor; gazetelerde dergilerde yazılar çıkıyor, belediyeler paneller düzenliyor, TV tartışmaları yapıyor bu konuda.

Ortodoks İslamı gerekirse silahla getirmek anlamında **‘Selefilik’** Türkiye’de pek de yaygın olmayan, dolayısıyla ihmal edilebilir bir akım. O yüzden, benim anlayabildiğim kadarıyla tartışmanın odağını, **‘Çoğulcu ahlaka sahip (dolayısıyla demokratik) bir toplumda siyasal İslamın hedeflerinden hâlâ söz edilebilir mi?’** sorusuna verilen değişik cevaplar oluşturuyor.

Yani bildiğimiz klasik mesele: İslam ile demokrasi bir arada olur mu; iktidara seçimle gelecek siyasal İslamcı parti **‘öteki’nin** haklarına dokunmaya kalkar mı; seçimle geldiği iktidarı yeniden seçimle bırakır mı?

Bu tartışma kolay kolay bitecek ve bir sonuca bağlanacak bir tartışma değil.

Türkiye, elbette, bu tartışmanın yapıldığı diğer toplumlara göre çok daha farklı bir noktada. Her ne kadar sürekli kafamıza kakıla kakıla **‘Nüfusun yüzde 99.9’ı Müslüman’** bir ülkede yaşadığımız söyleniyorsa da, son Gezi olayları bir kez daha kanıtladı, bu toplumda çoğulculuğun kökleri çok güçlü ve derinde. Bizde İslam’ın kendisi bile çoğulcu; kaynağını dinden almayan güçlü bir çoğulculuk geleneği de mevcut.

Türkiye’nin farklı konumunu ve durumunu aklımızın bir kenarında tutarak Mısır’a dönelim.

Bu ülkede Müslüman Kardeşler’in en büyük rakibi, şiddeti hiçbir zaman tam anlamıyla reddetmemiş olan Selefi akım. Ve bugün o Selefiler darbeci generallerle birlikte. Yanlarında da, sözde **‘liberal’ler, ‘laik’ler** ve Hristiyanlar var. Beş benzemez koalisyonu.

Ama unutmayın, darbeye giden yolda Mısır’ın tartıştığı konunun özünü de, **‘İslam ve demokrasi bir arada yaşar mı; çoğulcu toplumda siyasal İslam nasıl olmalı; seçimle gelen seçimle gidecek mi’** soruları oluşturuyordu.

Şimdi darbeden sonra Müslüman Kardeşler’in kendi iç tartışmasının sorusu değişmiş gibi duruyor: **‘Demokrasiye güvenilebilir mi; seçimle gelsek bile bize iktidarı verirler mi; İslam toplumu idealini demokrasisiz mi yapmalıyız?’**

Mısır’dan Libya ve Tunus’a, Suriye’den Ürdün ve Katar’a, Filistin’den Irak’a kadar uzanan Müslüman Kardeşler coğrafyasında darbe sonrası kafalar karışık. Bu karışıklığın bir önemli boyutu da, ABD başta hiçbir Batılı gücün darbeyi kınamaması. (En kuvvetli kınama ifadeleri Türkiye’den geldi ama Ankara bile darbeye oluşan yeni statüyü ‘gayrimeşru’ saymadı, sadece Mursi’nin sağlığıyla ilgili endişe belirtti.)

Öte yandan, Tahrir’de günlerce toplanan muazzam kalabalıkların Müslüman Kardeşler’e **‘çoğulcu toplum’** itirazı olduğunu söylemek ne kadar doğrudur, bilemedim. Mısır’da çoğulcu toplum talebi olduğuna kuşku yok ama ülkeyi darbeye sürükleyen, sonra da darbeyi alkışlayan kalabalıkların esas derdi Müslüman Kardeşler’in iktidardan uzaklaştırılmasıydı; kendi haklarının garantiye alınması değil.

Türkiye’deki siyasal İslam tartışması hiçbir yere bağlanmasa da olur; sırf bu tartışmanın varlığı bile buradaki çoğulcu gelenek hakkında olumlu düşünmeye bir sebeptir.

Öte yandan Mısır başta olmak üzere geniş Ortadoğu coğrafyasındaki siyasal İslam tartışmasının en önemli sorularından biri olan **‘Seçimle gelen siyasal İslam seçimle de gidecek mi’** sorusunun darbe yüzünden çok ama çok uzun süre bir daha sorulmayacağı kesin gibi.